

Rapport over

**het grote project "Informatie- en
communicatietechnologie (ICT) in het onderwijs"
over de periode maart 2003 – april 2004**

Docmannummer
AD/AC/2004/20067

Datum
28 april 2004

Bijlagen
1

Aan: de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In afschrift aan: zie bijlage 1

Inhoudsopgave

1	Opdracht	2
2	Doelstelling van het onderzoek en uitgevoerde werkzaamheden	3
2.1	Doelstelling van het onderzoek	3
2.2	Uitgevoerde werkzaamheden	3
3	Bevindingen	4
3.1	De projectorganisatie en het project	4
3.2	De informatie in de voortgangsrapportage	5
3.3	Kwantitatieve informatievoorziening	6
4	Conclusies	8
5	Mededeling	9
5.1	Opdracht	9
5.2	Werkzaamheden	9
5.3	Oordeel	9

Bijlagen

1	Afschriften van het accountantsrapport
---	--

1 Opdracht

Op het beleid voor ict in het onderwijs, aanvankelijk beschreven in "Investeren in Voorsprong", later in "onderwijs on line", en vervolgens in "leren met ict", heeft de Tweede Kamer der Staten Generaal de procedureregeling grote projecten van toepassing verklaard. Ingevolge deze procedureregeling heeft de directie ICT medio mei 2004 een voortgangsrapportage over de periode maart 2003 – april 2004 opgesteld. Deze is aan de Tweede Kamer aangeboden met de brief ICT/B&T/04/20216. De auditdienst dient de voortgangsrapportage te toetsen aan de eisen van de procedureregeling.

2 Doelstelling van het onderzoek en uitgevoerde werkzaamheden

2.1 Doelstelling van het onderzoek

Het accountantsonderzoek van een voortgangsrapportage dient er volgens de procedureregeling grote projecten op gericht te zijn om een oordeel te kunnen verstrekken over:

- de toereikendheid van de projectorganisatie (in het bijzonder met betrekking tot de administratieve organisatie en de interne controle van het project);
- de kwaliteit en volledigheid van de informatie in de voortgangsrapportage.

2.2 Uitgevoerde werkzaamheden

Wij hebben nagegaan of de opzet en werking van de projectorganisatie voldoet aan de eisen zoals opgenomen in de procedureregeling grote projecten.

Over ons onderzoek naar de informatie in de voortgangsrapportage willen wij het volgende melden. Deze informatie betreft voor het grootste deel niet financiële informatie. Deze niet financiële informatie is slechts voor een klein deel kwantitatief van aard. Van de kwantitatieve informatie hebben wij nagegaan of de bronnen zijn vermeld en of deze informatie daarvan afkomstig is. De juistheid en volledigheid ervan hebben wij niet vastgesteld. De kwalitatieve niet financiële informatie hebben wij niet gecontroleerd. Van de financiële informatie hebben wij de rechtmatigheid en de getrouwheid beoordeeld.

3 Bevindingen

3.1 De projectorganisatie en het project

3.1.1 Algemeen

In mei 1999 heeft de minister de projectdirectie Procesmanagement ICT ingesteld. Inmiddels is ICT een aspectdirectie geworden en is het mandaat van de directie verlengd tot 1 januari 2006. De directie ICT is belast met de realisatie van achtereenvolgens de plannen "onderwijs on line" en "leren met ict". Deze plannen hebben als doelstelling de onderwijsinstellingen te stimuleren om de kennis en het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ict) te vergroten. Hiertoe ontwikkelt de directie ICT beleid en implementeert dit. ICT laat periodiek de resultaten van het beleid meten en evalueert deze.

De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft "ict in het onderwijs" aangemerkt als een groot project in het kader van de procedureregeling grote projecten. Het project heeft enkele bijzondere kenmerken.

- De doelstellingen van het project zijn in de plannen veelal slechts in kwalitatieve zin beschreven.
- De realisatie van de doelstellingen van het project is in grote mate afhankelijk van derden, met name van de onderwijsinstellingen.

Deze kenmerken zijn van grote invloed op de mogelijkheden die de directie ICT heeft om het project te beheersen, maar ook op de mogelijkheden om te voldoen aan de voorwaarden van de procedureregeling grote projecten. Hierna zal dat meer in detail aan de orde komen.

3.1.2 De projectorganisatie

De directie ICT moet in het kader van de procedureregeling grote projecten als de projectorganisatie worden aangemerkt. De directie ICT is opgericht voor het ontwikkelen, doen implementeren en monitoren van beleid. Daarvoor is de directie voldoende toegerust.

De instellingen zijn vooral zelf verantwoordelijk voor het vergroten van kennis en gebruik van ict. Deze worden hierbij onder andere ondersteund door de

stichtingen Kennisnet en ICT op school. De overheid stimuleert deze ontwikkeling en faciliteert de instellingen. Vandaar dat de stichtingen Kennisnet en ICT op school door het onderwijsveld in samenwerking met de directie ICT zijn opgericht. De directie ICT verzamelt systematisch informatie over de resultaten van het project en stuurt aan de hand daarvan zonnig bij.

Deze wijze van beheersing door de directie ICT is inherent aan de gekozen structuur voor het project. De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft met deze structuur ingestemd.

Samenvattend kan worden gesteld dat de projectorganisatie voldoet aan de eisen die kunnen worden gesteld aan de rol die de directie ICT in het project vervult, te weten het ontwikkelen en implementeren van beleid.

3.2 De informatie in de voortgangsrapportage

3.2.1 Algemeen

Wij hebben geconstateerd dat de opzet van deze voortgangsrapportage overeenstemt met de voorgaande voortgangsrapportage van april 2003.

3.2.2 Informatiebehoefte van de Tweede Kamer der Staten Generaal

De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft voor de voortgangsrapportage over 2003 geen specifieke informatiewensen kenbaar gemaakt aan de minister van OCW.

3.2.3 Financiële informatie

De financiële informatie is opgenomen in hoofdstuk 8 van de voortgangsrapportage. De uitgaven voor het project kunnen worden gesplitst in centrale en decentrale uitgaven.

Centrale uitgaven

De in tabel 5 van de voortgangsrapportage vermelde centrale programma-uitgaven in 2003 betreffen de uitgaven die ten laste zijn gebracht van begrotingsartikel 10, informatie - en communicatietechnologie. De directie ICT is hiervoor de begrotingsverantwoordelijke. Wij hebben deze uitgaven onderzocht in het kader van onze controle van het jaarverslag 2003 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Over deze controle is een nota uitgebracht met kenmerk AD/CA/2004/8240 d.d. 3 maart 2004. Dit onderzoek leidde tot de conclusie dat de in 2003 gerealiseerde verplichtingen en uitgaven van het project in overeenstemming met de van toepassing zijnde

wettelijke regelingen tot stand zijn gekomen. De centrale uitgaven zijn getrouw weergegeven in tabel 5 van de voortgangsrapportage.

Decentrale uitgaven

In de paragrafen 8.1 en 8.3 van de voortgangsrapportage wordt melding gemaakt van decentrale budgetten voor ict. Ter toelichting vermelden wij het volgende.

Aan de (lumpsum) vergoedingen per leerling die de instellingen in de diverse onderwijssectoren ontvangen, is een bedrag toegevoegd voor ict. Dit bedrag is niet geormerkt, in de zin dat de instellingen niet verplicht zijn om het ook daadwerkelijk voor ict uit te geven. Van de instellingen wordt evenmin geëist dat de bestedingen van dit (extra) budget afzonderlijk worden verantwoord. De Tweede Kamer der Staten Generaal heeft met deze wijze van bekostigen en verantwoorden ingestemd.

Inmiddels is deze budgetcomponent voor ict in het voortgezet onderwijs en in het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie niet meer aanwijsbaar in de vergoeding per leerling opgenomen. In het primair onderwijs is het ict bedrag wel zichtbaar in het "programma van eisen (PVE)". De voor ict beschikbare decentrale budgetten zijn in de begroting 2003 - niet herkenbaar - in de budgetten voor de onderwijsdirecties opgenomen. Hierdoor kan het aan de instellingen ter beschikking gestelde budget voor ict niet meer exact worden bepaald.

De benodigde en beschikbare budgetten voor het project

In tabel 5 van de voortgangsrapportage zijn de in 2003 en 2004 voor het project op begrotingsartikel 10, informatie- en communicatietechnologie, beschikbare budgetten opgenomen. Voor het onderhavige project is vooraf geen concreet beoogd eindresultaat geformuleerd. Het doel van het project is het vergroten van kennis en gebruik van ict op de onderwijsinstellingen. De mate waarin het doel wordt bereikt, wordt periodiek beoordeeld met behulp van de zogenaamde ICT onderwijsmonitor. Er is sprake van verdeling van beschikbare middelen waardoor budgetoverschrijdingen niet aan de orde zijn. Het project brengt naar ons oordeel dan ook geen financiële risico's met zich mee.

3.3 Kwantitatieve informatievoorziening

De voortgangsrapportage bevat kwantitatieve niet financiële gegevens die bijdragen aan het inzicht in de mate waarin de doelstelling van het project wordt bereikt. Deze gegevens zijn veelal afkomstig van buiten het ministerie van OCW. De directie ICT heeft waar nodig een bronvermelding opgenomen. In die gevallen dat een bronvermelding is opgenomen hebben wij vastgesteld dat de gegevens

voorkomen in de desbetreffende publicaties.

4 Conclusies

De belangrijkste conclusies van ons onderzoek naar de toereikendheid van de projectorganisatie en naar de kwaliteit en volledigheid van de informatie in de voortgangsrapportage over het grote project "ict in het onderwijs" luiden als volgt:

- De projectorganisatie voldoet aan de eisen die kunnen worden gesteld aan de rol die de directie ICT in het project vervult, te weten het ontwikkelen, doen implementeren en monitoren van beleid;
- De centrale uitgaven voor het project zijn getrouw weergegeven in tabel 5 van de voortgangsrapportage;
- Als gevolg van de bestedingsvrijheid die samenhangt met de (lumpsum)vergoedingen per leerling worden de decentrale uitgaven voor het project niet afzonderlijk zichtbaar gemaakt;
- Het project brengt naar ons oordeel geen financiële risico's met zich mee in die zin dat er geen budgetoverschrijdingen uit kunnen voortvloeien;
- Bij de kwantitatieve niet financiële gegevens in de voortgangsrapportage zijn de bronnen vermeld. De gegevens komen voor in de desbetreffende publicaties;
- De kwalitatieve niet financiële informatie hebben wij niet gecontroleerd.

5 Mededeling

5.1 Opdracht

Op grond van de Procedureregeling grote projecten hebben wij een onderzoek ingesteld naar de toereikendheid van de projectorganisatie en naar de kwaliteit en volledigheid van de informatie in de bijgevoegde voortgangsrapportage van mei 2004 over de periode maart 2003 tot april 2004 (ICT/B&T/04/20216). De voortgangsrapportage is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van het ministerie van OCW te Den Haag. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel inzake de voortgangsrapportage en de projectorganisatie te verstrekken.

5.2 Werkzaamheden

Met betrekking tot de projectorganisatie bestonden onze werkzaamheden uit een beoordeling van de interne- en administratieve organisatie met de daarin begrepen maatregelen van interne controle.

In relatie tot de voortgangsrapportage bestonden onze werkzaamheden onder meer uit een controle van de gerealiseerde verplichtingen en uitgaven.

Het onderzoek van de gerealiseerde verplichtingen en uitgaven omvat onder meer een rechtmatigheidscontrole door middel van deelwaarnemingen ten einde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de in de voortgangsrapportage opgenomen uitgaven geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

5.3 Oordeel

5.3.1 Projectorganisatie

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de projectorganisatie bij de uitvoering van het project op toereikende wijze heeft gefunctioneerd. In de onderzoeksperiode hebben zich geen systematische afwijkingen van betekenis voorgedaan.

5.3.2 Voortgangsrapportage

Op grond van ons onderzoek van de informatie opgenomen in de voortgangsrapportage zijn wij van oordeel dat:

- De centrale uitgaven voor het project in overeenstemming met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen tot stand zijn gekomen en getrouw zijn weergegeven in tabel 5 van de voortgangsrapportage;
- Bij de kwantitatieve niet financiële gegevens in de voortgangsrapportage de bronnen zijn vermeld. De gegevens komen voor in de desbetreffende publicaties;
- Het project naar ons oordeel geen financiële risico's met zich mee brengt in die zin dat er geen budgetoverschrijdingen uit kunnen voortvloeien.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben ingelicht over het project "Informatie- en communicatietechnologie (ICT) in het onderwijs".

Auditdienst van het ministerie van
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

(M.J.C. van Rooijen RA)

(G. van Huuksloot RE RA)

Afschriften van het accountantsrapport

Bijlage 1

De secretaris-generaal
De plaatsvervangend secretaris-generaal
De directeuren-generaal

De directeur ICT
De directeur Primair Onderwijs
De directeur Voortgezet Onderwijs
De directeur Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie
De directeur Hoger Onderwijs
De directeur Financieel-Economische Zaken
De directeur Voorlichting
De hoofddirecteur Centrale Financiën Instellingen

Het ministerie van Financiën (Directie Audit- en Toezichtbeleid)
De Algemene Rekenkamer